

บทความวิจัย

เรื่องความหมายของหอบูชาฟ้าเทียนถานในวิถีชีวิตคนจีน

โดย

นางสาวเจตนิพิฐ ไอยรานภารักษ์

รหัสนักศึกษา 05530640

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556

ชื่องานวิจัย	ความหมายของหอบูชาฟ้าเทียนถานในวิถีชีวิตคนจีน
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวเจตนิพิฐ ไอยรานภารักษ์ รหัสนักศึกษา 05530640
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่อง ความหมายของหอบูชาฟ้าเทียนถานในวิถีชีวิตคนจีน เป็นการศึกษาถึงประวัติของหอบูชาฟ้าเทียนถานและการใช้พื้นที่หอบูชาฟ้าเทียนถาน อีกทั้งความสำคัญของหอบูชาฟ้าเทียนถานที่มีต่อวิถีชีวิตชาวจีนในอดีต- ปัจจุบัน บทความนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 อธิบายหอบูชาฟ้าเทียนถานในฐานะพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยจะกล่าวถึงประวัติการสร้างหอบูชาฟ้าเทียนถาน, ลักษณะทางสถาปัตยกรรม ,กิจกรรมหรือพิธีกรรมการบูชาฟ้า ,ลักษณะการใช้พื้นที่หอบูชาฟ้าเทียนถานและส่วนที่ 2 อธิบายการใช้พื้นที่หอบูชาฟ้าเทียนถานในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ความหมายและความสำคัญของหอบูชาฟ้าเทียนถานต่อวิถีชีวิตของชาวจีนเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบปรัชญาที่ชาวจีนหรือรัฐให้ความสำคัญ หอบูชาฟ้าเทียนถานเริ่มสร้างเมื่อปีค.ศ.1420 เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับประกอบพิธีสักการบูชาฟ้าและดินขององค์จักรพรรดิเท่านั้น ปัจจุบันหอบูชาฟ้าเทียนถาน ได้ถูกลดทอนสถานะลงเหลือเพียงพื้นที่สาธารณะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับคนจีนทั่วไป และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างชาติ

คำสำคัญ เทียนถาน วิถีชีวิตของคนจีน ความหมาย

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อเอ่ยถึงหอบูชาฟ้าหรือเทียนถาน เรามักนึกถึงกลุ่มโบราณสถานสำคัญของจีน ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์สำคัญของนครปักกิ่งในปัจจุบัน เทียนถานมีสร้างขึ้นในปีค.ศ.1420 (ปีที่ 18 แห่งรัชศกหย่งเล่อราชวงศ์หมิง) เทียนถานตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง ทางตะวันออกเฉียงใต้ของกำแพงชั้นนอก เป็นผลงานสถาปัตยกรรมจีนชั้นเยี่ยม ที่ประกอบด้วยภูมิสถาปัตยกรรมที่งดงาม โดยการออกแบบและสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับคติความเชื่อของคนจีนโบราณเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสวรรค์กับโลกมนุษย์ (ฟ้าและดิน) จุดประสงค์ในการสร้างเพื่อเป็นสถานที่สำหรับจักรพรรดิ เสด็จมาประกอบพิธีบวงสรวงบูชาสวรรค์ บูชาฟ้าดิน ขอให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ฝนตกต้องตามฤดูกาล ประจำปี และพสกนิกรอยู่ร่มเย็นเป็นสุข ปัจจุบันดังกล่าวสามารถใช้อธิบายความเชื่อทางปรัชญาและศาสนาในสมัยที่มีต่อธรรมชาติของคน เนื่องจากสังคมจีนโบราณเป็นสังคมการเกษตร ปัจจุบันต่างๆทางธรรมชาติจึงมีความสำคัญต่อประชาชน พื้นฐานความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมของจีนคือ ปรัชญาขงจื้อที่ให้ความสำคัญในเรื่องหน้าที่ของมนุษย์ที่ต้องมีต่อสังคม “ จิตหรือหลี่ (กฎ)” จิตของมนุษย์คือการสำแดงออกของจิตสากล ซึ่งเป็นตัวกำหนดกฎของธรรมชาติ ดังนั้น พิธีกรรมต่างๆจึงจัดออกมาอย่างยิ่งใหญ่และงดงาม อีกทั้งจะจัดเฉพาะคนในราชสำนัก ก็องค์จักรพรรดิและชนชั้นสูงเท่านั้น สามัญชนไม่อาจจะเห็นได้

เมื่อปี ค.ศ. 1918 เทียนถานได้เปลี่ยนสถานะกลายเป็นสวนสาธารณะ และเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมอย่างเป็นทางการ จากสถานที่ซึ่งมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสถานที่อันเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์และโลกสวรรค์ไปเป็นสถานที่ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ภายหลังจากการปฏิวัติซินไฮ่โค่นล้มอำนาจการปกครองของราชวงศ์ชิงในปี ค.ศ. 1911 (สิ้นสุดลงในปี ค.ศ.1912)โดยการนำของดร. ซุน ยัตเซน เป็นผลทำให้จีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยในที่สุด และหนึ่งในหลักการของดร. ซุน ยัตเซน ได้กล่าวถึง การให้ความเสมอภาคแก่ประชาชนทุกคน ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เท่าเทียมกันทั้งหมด ไม่มีการแบ่งชนชั้นต่างๆ ทำให้มีการเปิด โบสถ์วิหารที่บูชาและหอดต่างๆ ตลอดจนบริเวณที่เคยถือว่าเป็นสถานที่

ศักดิ์สิทธิ์เฉพาะพระจักรพรรดิให้ประชาชนเข้าชม ตลอดจนเปลี่ยนเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบันนี้

ปัจจุบัน “เทียนถาน” นับเป็นกลุ่มสิ่งปลูกสร้างสำคัญที่ยังคงสภาพความสวยงาม ขนาดใหญ่โตและสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของจีนในปัจจุบัน เนื่องด้วยการก่อสร้างและสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวด้วยโครงสร้างที่มีเอกลักษณ์และการตกแต่งที่สง่างาม โบราณสถานแห่งนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นกลุ่มสิ่งก่อสร้างโบราณที่สร้างด้วยฝีมือประณีตและสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของจีน จึงทำให้เทียนถานได้รับเลือกให้จัดเป็น “มรดกโลกทางวัฒนธรรม” เมื่อปี ค.ศ. 1998 และมีชื่อเสียงไปทั่วโลก ภายในจึงมีทั้งชุมชนชาวจีนที่เข้ามาตั้งสรรค และทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน อีกทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติ

หอบูชาฟ้าเทียนถาน เป็นสถานที่ที่เป็นจุดเชื่อมระหว่างอดีตกับปัจจุบันของชาวจีน ในอดีตหอบูชาฟ้ามีบทบาทสำคัญในฐานะสถานที่ที่เป็นจุดเชื่อมระหว่างประชาชน จักรพรรดิ และฟ้าดิน ปัจจุบัน หอบูชาฟ้า ได้กลายเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของกรุงปักกิ่ง และแหล่งศูนย์รวมชุมชน แสดงให้เห็นถึงภาพสังคมจีนในปัจจุบันกับความคิด ความเชื่อ โบราณที่ค่อยๆหายไป ปัจจัยต่างๆทั้งภายในและภายนอกทำให้ความหมายและบทบาทของหอบูชาฟ้าเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงจะศึกษาบทบาทและความหมายของหอบูชาฟ้าเทียนถานที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวจีนทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติของหอบูชาฟ้าเทียนถานและการใช้พื้นที่หอบูชาฟ้าเทียนถาน
2. เพื่อศึกษาความสำคัญของหอบูชาฟ้าเทียนถานที่มีต่อชีวิตชาวจีนในอดีต – ปัจจุบัน

3.ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องหอบุชาฟ้าเทียนถานกับชีวิตคนจีน ในที่นี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาประวัติ ความสำคัญ และบทบาทของหอบุชาฟ้าเทียนถาน ในอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน โดยวิเคราะห์สภาพ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลในด้านจิตวิญญาณของ ชาวจีนโบราณ และการใช้พื้นที่ที่สะท้อนให้เห็นความหมาย ความสำคัญ และบทบาทที่มีต่อวิถีชีวิต ของชาวจีน

4.วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กำหนดที่มาและความสำคัญของปัญหา
2. ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติหอบุชาฟ้าเทียนถาน และความสำคัญของหอบุชาฟ้าเทียนถาน หนังสือ เอกสารต่างๆและสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและ ภาษาจีนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า
3. วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลการศึกษา
4. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบบทความวิจัย

ผลการศึกษา

ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อันดับแรกจะกล่าวถึง หอบุชาฟ้าเทียนถานในฐานะพื้นที่ ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งความหมายของคำว่าศักดิ์สิทธิ์ในที่นี้ผู้ศึกษาหมายถึง การใช้พื้นที่เพื่อประกอบ พิธีกรรมเชิงศาสนา โดยมีความเชื่อว่า การประกอบพิธีกรรมบนพื้นที่แห่งนี้จะนำไปสู่ผลที่ ประารถนาบางอย่าง

1. หอบุชาฟ้าเทียนถานในฐานะพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์

หากจะกล่าวถึงสถานที่ที่ประวัติศาสตร์สำคัญในกรุงปักกิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด ผู้ ชำของคงตอบก่อนเลยว่า กำแพงเมืองจีน, พระราชวังต้องห้าม, จัสตุรัสเทียนอันเหมิน รวมไปถึง

พระราชวังฤดูร้อน ซึ่งนั่นก็เป็นส่วนหนึ่งของสถานที่สำคัญในกรุงปักกิ่ง... แต่ถ้าถามว่าสัญลักษณ์สำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์ของกรุงปักกิ่งที่เห็นกันบ่อยๆ คือที่ไหน จะตอบได้ทันทีว่า “หอบูชาฟ้าเทียนถาน” หรือ เทียนถาน ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญในกรุงปักกิ่ง ทั้งความสำคัญ ความมงคล การก่อสร้าง ความหมาย อีกทั้งหอบูชาฟ้าเทียนถาน ถือเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวจีนโบราณ ตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง ตามหลักความเชื่อทางปรัชญาของชาวจีน โดยเฉพาะตามลัทธิขงจื้อใหม่

หอบูชาฟ้าเทียนถานในฐานะพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ สามารถพิจารณาได้จากเรื่องต่างๆต่อไปนี้

- ประวัติการสร้างหอบูชาฟ้าเทียนถาน
- ลักษณะทางสถาปัตยกรรม
- กิจกรรมหรือพิธีกรรมการบูชาฟ้า
- ลักษณะการใช้พื้นที่หอบูชาฟ้าเทียนถาน

ประวัติการสร้างหอบูชาฟ้าเทียนถาน

ในสมัยโบราณประเทศจีนปกครองโดยพระจักรพรรดิ อันจะสืบราชสมบัติต่อกันมา เมื่อทรงได้เป็นจักรพรรดิแล้ว ก็จะต้องประกอบพิธีบูชาเทพดาฟ้าดินโดยสม่ำเสมอ แต่ก่อนมานั้น กษัตริย์แต่โบราณของจีนได้ทรงใช้บริเวณพระราชวังหลวงกรุงปักกิ่ง บริเวณลานตอนหน้าและตอนกลางของพระที่นั่งไท่โหเทียน ในการทำพิธีบวงสรวง ซึ่งจะเป็นพิธีบูชาสักการะเทพดาแห่งท้องฟ้า เพื่อให้โปรดประทานความอุดมสมบูรณ์มาให้ชาวจีนในตลอดปีหนึ่งๆ トラบจนกาลเวลาผ่านไปจนถึงสมัยราชวงศ์หมิงจึงได้ทรงดำริว่าควหาที่ที่มีความสงบวิเวกและกว้างขวาง ใช้ทำพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ของราชอาณาจักรจีนขึ้นใหม่ จึงได้มาพบกับสวนสนโบราณทางทิศใต้ของกรุงปักกิ่ง ซึ่งมีอายุเก่าแก่หลายร้อยปีที่มีนามว่า สวนเก้ามังกร เป็นทำเลที่เงียบสงบ วิเวก พระเจ้าหย่งเล่อ จึงได้สั่งให้สร้างที่บูชาเทพดาของจีนขึ้นเมื่อ ค.ศ.1420(105 ,วริษฐ์ ลืมทองกุล)

หอฟ้าเทียนถานนี้มีขนาด พื้นที่รวม 2700000 ตารางเมตร ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าพระราชวังต้องห้าม เป็นเพราะถึงแม้ว่าฮ่องเต้จะเป็นจอมจักรพรรดิแค่ไหน ก็ยังเป็นแค่โอรสแห่งสวรรค์ มีอาจสร้างวังของตนใหญ่กว่าสวรรค์ได้ หอบูชาฟ้าเทียนถานถูกสร้างในยุคเดียวกับพระราชวังต้องห้าม แต่หอบูชาฟ้าเทียนถานมีความหมายแทนสวรรค์ จึงมีพื้นที่โดยรวมมากกว่าพระราชวังต้องห้าม

บริเวณที่ทำการบูชาสังเวทพศดาของพระจักรพรรดิจีนนี้ สร้างขึ้นโดยแบ่งสถานที่ในสวนแก้วมังกกรออกเป็น 3 ตอน คือในตอนแรกเป็นที่ตั้งของหอบวงสรวง หรือหอฉีเหนียนเตียน อันเป็นที่บูชาเทพเจ้าให้ทรงประทานความอุดมสมบูรณ์มาสู่อาณาจักรของจีน ตอนต่อไปเป็นที่ตั้งของที่เก็บป้ายพระนามของพระจักรพรรดิจีนผู้ทรงประทับหลังมังกกรห้าเล็บเสด็จไปสวรรคตที่ล่องมาของราชวงศ์ที่ครองจีนอยู่ คือหอไต้เปียว และช่วงสุดท้ายคือ ลานสี่เหลี่ยมกว้างใหญ่ มีแท่นหินอ่อนกลมขนาดใหญ่สามชั้น สำหรับบูชาเทพดาแห่งท้องฟ้า ซึ่งเรียกว่า หยวนชิว หรือหอบูชาสวรรค์ เมื่อทั้งสามส่วนมารวมกันจึงเรียกว่า หอบูชาฟ้าเทียนถาน (เรณิกา ปิ่นเจิลิว : 322)

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ลักษณะความเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ได้สะท้อนผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม และการออกแบบพื้นที่ หอบูชาฟ้าเทียนถานเป็นผลงานสถาปัตยกรรมจีนชั้นยอดเยี่ยมที่ประกอบด้วยภูมิสถาปัตยกรรมที่งดงาม โดยการออกแบบหอบูชาฟ้าเทียนถานและสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับคติความเชื่อของชาวจีนในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสวรรค์กับโลกมนุษย์ (ฟ้ากับดิน)

ลักษณะของพื้นที่บริเวณที่ตั้งหอบูชาฟ้าเกือบจะเป็นรูปสี่เหลี่ยม โดยมีมุมด้านทิศใต้ทั้ง 2 ด้านเป็นมุมฉาก ส่วนมุมด้านทิศเหนือโค้งมน สถาปนิกจีนในสมัยนั้นได้ออกแบบกลุ่มอาคารและวางภูมิสถาปัตยกรรมให้สอดคล้องตามความเชื่อเรื่องฟ้าและดินของชาวจีน โบราณ ที่เชื่อว่าฟ้าหรือสวรรค์มีลักษณะเป็นทรงกลม ส่วนดินหรือโลกมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม พื้นที่ทั้งหมดของหอบูชาฟ้าเทียนถานมีบริเวณกว้าง 2.7 ตารางกิโลเมตร ซึ่งใหญ่กว่าพระราชวังต้องห้าม 2 เท่า มีกำแพงล้อมรอบ กำแพงด้านเหนือเป็นรูปโค้งกลม (หมายถึงท้องฟ้า) กำแพงด้านทิศใต้เป็นรูปสี่เหลี่ยม (หมายถึงแผ่นดินและโลก)

หอบวงสรวง หรือหอฉีเหนียนเตียน ตั้งอยู่ตอนเหนือสุด เป็นอาคารไม้ 3 ชั้น อาคารรูปทรงกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 30 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 24.2 เมตรด้วยสีน้ำเงิน (สวรรค์) เหลือง (โลก) และเขียว (โลกแห่งความตาย) โดยการก่อสร้างไม่มีการใช้ตะปูแม้แต่ตัวเดียว ตัวหอบูชา 28 ต้น มีเสาหลักแทนฤดู 4 ฤดู มีเสาเรียงรอบอีก 12 ต้นแทน 12 เดือน

แท่นบูชาสวรรค์ หรือหอไต้เปี้ยว สร้างจากหินกลมสี่เหลี่ยม ส่วนวงนอกล้อมรอบด้วยหินอ่อนสีขาวที่มีความสัมพันธ์กับเลข 9 คือ ถัดจากหินกลมก็จะมีหินอ่อน 9 ชั้น ล้อมอยู่ ส่วนที่สองชั้นถัดไปก็จะล้อมด้วยหินอ่อน 18 ชั้น เรื่อยไปจนถึงชั้นที่ 9 ซึ่งมีหินอ่อนอยู่ 81 ชั้น “ เลข 9 ” ซึ่งเป็นตัวเลขหลักเดียวที่มากที่สุดแล้ว มีความเชื่อกันว่า เป็นศูนย์กลางของจักรวาล การยืนบนหินกลมนี้เป็นจุดที่ทำให้ใกล้สวรรค์มากที่สุด นอกจากนี้ ด้านในกำแพงเดียวกัน มีอาคารทั้งซ้ายและขวา ซึ่ง มี ป้าย บูชา พระจันทร์ และ เมฆ รวมถึงป้ายบรรพบุรุษของฮ่องเต้เอาไว้ (สุกัลกษณ์ สนธิชัย : 72)

ลักษณะการใช้พื้นที่หอบูชาฟ้า (สมัยราชวงศ์ซ่งและหมิง)

ลักษณะสำคัญของการใช้หอบูชาฟ้าที่ขียนถานในสมัยราชวงศ์ซ่งและหมิง คือ การใช้เป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรมสักการะฟ้า การทำพิธีเพื่อสักการะเทพเจ้าแห่งฟ้าและดิน ตามความเชื่อถือของชาวจีน โดยองค์จักรพรรดิเป็นผู้นำในการทำพิธี กล่าวคือ จักรพรรดิจะถือเป็นตัวแทนของชาวจีนทั้งหมด ในการติดต่อ สัมพันธ์และเชื่อมโยงให้เป็นหนึ่งเดียวกับฟ้าอันสูงส่ง ทั้งนี้ทั้งนั้นไม่ใช่ว่าตัวจักรพรรดิเอง เมื่อถึงเวลาบูชาฟ้าดิน จะเดินคุ่มๆมาไหว้ที่นี้ได้เลย แต่ในฐานะที่เป็นโอรสแห่งสวรรค์ ก็จะต้องมีประเพณีของการเตรียมตัวก่อนเข้าพิธี(หลี่) โดยองค์จักรพรรดิจะต้องเข้ามาเตรียมตัวที่พระตำหนักแห่งการละเว้นเป็นเวลา 3 วัน และจะต้องทำตามระเบียบ คือ ละเว้นของมีนเมา เนื้อสัตว์ สันทนาการ รวมถึงเหล่าสนม ในขณะที่ ข้าราชการบริวารต้องเตรียมพิธีใหญ่ ทั้งร้องรำทำเพลง (มีเพลงและทำเต้นเฉพาะกิจสำหรับการนี้) อาหาร เครื่องดื่มไว้ให้พร้อม ก่อนที่จักรพรรดิจะเข้าทำพิธี ณ หอบูชาฟ้า

จักรพรรดิจีนราชวงศ์ซ่งและหมิงเสด็จมาทำพิธีสวดมนต์และบวงสรวงบูชาเทพเจ้าแห่งฟ้าและดินเป็นประจำ ในขนบธรรมเนียมประเพณีจีน ถือว่าการทำพิธีสักการะเทพเจ้าแห่งฟ้าดินของจักรพรรดิเป็นประเพณีที่กระทำเพื่อความเป็นสิริมงคลของประเทศและประชาชน เพื่อขอให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล พืชผลในไร่นาอุดมสมบูรณ์ และพสกนิกรอยู่เย็นเป็นสุข หรืออาจกล่าวได้ว่า ทำให้ความสัมพันธ์ของจักรพรรดิ , ราษฎร และฟ้าดิน มีความเชื่อมโยงกันทุกส่วน และเมื่อทั้งสามส่วนเชื่อมโยง หลอมรวมเป็นหนึ่ง ความสันติสุขก็จะบังเกิดขึ้นตามมา (ปาติดา พิมพ์กร : 100)

จะเห็นได้ว่า หลักปรัชญาความเชื่อต่างๆ ในสมัยราชวงศ์หมิงนั้น มีส่วนสำคัญในการก่อสร้างหอบูชาฟ้าเทียนถาน ดังที่สะท้อนให้เห็นจากภูมิสถาปัตยกรรม รวมถึงการใช้พื้นที่และการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ นั้น สะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาขงจื้อใหม่ ในสมัยราชวงศ์หมิง ที่ให้ความสำคัญในทัศนะเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ แนวคิดทางจริยธรรม และแนวคิดเกี่ยวกับจารีตและพิธีกรรม (หลี่)

การประกอบพิธีการบูชาฟ้าของจักรพรรดิมีความหมายและสำคัญเนื่องจาก “จารีตหรือพิธีกรรม” (หลี่) เป็นหลักปรัชญาแรกที่ขงจื้อเลือกใช้สอนแก่ศิษย์ทุกคนเมื่อทุกคนสามารถเรียนรู้หัดทุกคนจึงเข้ากับสังคมได้ดีเป็นจรรยาบรรณที่งดงามประพฤติตามขนบธรรมเนียมทำตนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมไม่ฝ่าฝืนกฎหมายเพราะเรียนรู้กฎหมายจึงรู้จักทำให้ตนเองเที่ยงธรรมเมื่อรู้กฎหมายที่เที่ยงธรรมแรงผดุงอันเที่ยงธรรมย่อมมหาศาลความเบียดเบียนต่างๆ จึงยากที่จะเกิดขึ้น หลี่จึงเปรียบประดุจธรรมนุษยชาติทางโลกเป็นศีลสังคมที่สามารถจัดระบบความเป็นคนให้มีจุดยืนที่เคียงกันและสมัครสมานสามัคคีที่จะรับผิดชอบร่วมกันเป็นสังคมที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันมิแต่ไม่ตรีจิตมิตรภาพซื่อสัตย์สุจริตเสียสละอดทนกตัญญูกตเวที และจงรักภักดีคุณภาพชีวิตอันอุดมสมบูรณ์ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการบริหารชาติบ้านเมืองให้ราบรื่นปกครองราษฎรง่ายดาย (เจ้อจันทน์ อัครพรหม : 9)

ปรัชญาขงจื้อใหม่ หมายถึงปรัชญาขงจื้อในสมัยราชวงศ์ซ่งและราชวงศ์หมิง(คริสต์ศตวรรษที่ 9-15 โดยประมาณ) อันเป็นผลพวงที่เกิดมาจากการอยู่อย่างต่อเนื่องของขบวนการฟื้นฟูปรัชญาขงจื้อขึ้นมาใหม่ ซึ่งปรัชญาขงจื้อที่ได้รับการฟื้นฟูมาใหม่นี้ก็เกิดจากการสังเคราะห์นำเอาภูมิปัญญาของปรัชญาเต๋าใหม่กับพุทธศาสนาซึ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติมาปรุงแต่งและเสริมจุดบกพร่องตามแนวคิดของปรัชญาขงจื้อใหม่ มนุษย์ไม่เพียงสัมพันธ์กับสังคม ชุมชนเท่านั้น แต่ยังสัมพันธ์กับธรรมชาติ และจักรวาลอีกด้วย นอกจากนี้ การที่มนุษย์ต้องสัมพันธ์กันไม่ใช่เพียงเพราะเหตุผลทางสังคมหรือเพราะเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของรัฐเท่านั้น แต่เพราะเป็นธรรมชาติในตัวมนุษย์ซึ่งเป็นธรรมชาติของจักรวาล มโนทัศน์แห่งคุณธรรมต่างๆ ก็ไม่ใช่เป็นเพียงพันธะประกอบสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เท่านั้น แต่เป็นพันธะที่มีต่อสรรพสิ่งในจักรวาล และเหตุผลในการประพฤติตามหลักคุณธรรมก็ไม่ใช่เพียงเพราะเห็นแก่ความสงบสุขของสังคมบ้านเมืองเท่านั้น แต่

เป็นไปตามธรรมชาติของโครงสร้างแห่งสถานติและคุณภาพแห่งจักรวาล (ปกรณัม ลิมปนูสรณ์ : 129) โดยที่สรรพสิ่งทั้งหลายมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันในระบบองค์รวม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในท่ามกลางความหลากหลาย สรรพสิ่งต่างๆ ต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกัน โดยมีมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มนุษย์จึงต้องทำตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของโลกธรรมชาติมนุษย์ ในระบบองค์รวม สิ่งแวดล้อมของมนุษย์จะต้องดำรงอยู่ในลักษณะประสานสัมพันธ์ สอดคล้องกลมกลืนกัน เพื่อให้เกิดภาวะคุณภาพ (ศรีบุญญา อรุณขจรศักดิ์ : 103)

2.การใช้พื้นที่หอบูชาฟ้าเทียนถานในปัจจุบัน

ในสมัยปัจจุบัน หอบูชาฟ้าเทียนถานไม่ได้มีสถานะเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สงวนไว้สำหรับเป็นที่ประกอบพิธีกรรมบูชาฟ้า และเป็นสถานที่สำหรับจักรพรรดิและข้าราชการบริพารอีกต่อไป สาเหตุสำคัญสืบเนื่องจากประเทศจีนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบจักรพรรดิมาเป็นระบอบสาธารณรัฐ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บทบาทของปรัชญาขงจื้อเปลี่ยนความหมายไปด้วย โดยที่แต่เดิมปรัชญาขงจื้อได้ทำหน้าที่กำหนดความหมายสังคมจีนทั่วไป (เช่น อุดมการณ์ , กรอบที่ให้ความหมายในการใช้พื้นที่ในกิจการต่างๆในอดีต เป็นต้น) ครั้นการเปลี่ยนแปลงทำให้ความหมายและบทบาทของพื้นที่ดังกล่าวเปลี่ยนไป จากที่เคยเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ กลายเป็นพื้นที่ธรรมดาที่คนทั่วไปใช้ตอบสนองการใช้ชีวิต

การเป็นสาธารณรัฐทำให้อำนาจในการบริหารประเทศเป็นเรื่องของประชาชน พลเมือง จักรพรรดิหรือตัวแทน กิจการใดๆที่เคยตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองยุคศักดินาได้ถูกทำลายไป ด้วยปรัชญายุคใหม่ที่เน้นวิทยาศาสตร์มากขึ้น กิจการในเชิงศาสนาจะต้องถูกจำกัด มโนทัศน์เกี่ยวกับโลกและจักรวาลของคนสมัยใหม่ได้เปลี่ยนไป พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของเทียนถานก็ถูกลดทอนลงไปด้วย กล่าวคือ

หอบูชาฟ้าเทียนถานได้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของคนทั่วไป และมีสถานะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในทางวัฒนธรรม ความสำคัญของพื้นที่ได้เปลี่ยนไป กิจการที่เกิดขึ้นในเทียนถานก็เปลี่ยนไปด้วย จากพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่แสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับฟ้าดิน-มนุษย์

สัมพันธ์กัน ก็เป็นพื้นที่แบบโลกๆกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆจึงเป็นเรื่องที่คนทั่วไปสามารถกระทำได้หลากหลาย แล้วแต่ความต้องการของผู้คน เช่น

- การใช้หอฟ้าเทียนถานเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

หอบูชาฟ้าเทียนถาน ถือเป็นสวนสาธารณะที่ร่มรื่นมาก งดงามด้วยต้นสนพันปีและต้นไม้ อายุหลายร้อยปีจำนวนมากกว่า 4000ต้น ถือเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ ที่ชาวปักกิ่งนิยมมาใช้กันมาก ไม่ต่างจากสวนลุมพินี ในกรุงเทพฯ ภายในมีคนเฒ่าคนแก่มาสังสรรค์และทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยกันอย่างคึกคัก เช่น เต้นรำ เล่นหมากระดาน ร้องเพลง เย็บปักถักร้อย ตะลูกขงไก่ ร้องเพลงประสานเสียง เป็นต้น(ปาติดา พิมพะกร : 99)

- การใช้หอฟ้าเทียนถานในฐานะสถานที่ท่องเที่ยว

หอบูชาฟ้าเทียนถาน ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกด้านวัฒนธรรมเมื่อปี ค.ศ.1998 จากคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การยูเนสโกแห่งสหประชาชาติอีกด้วย ทำให้เป็นอีกสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่แห่งหนึ่ง สำหรับทั้งชาวจีนและชาวต่างชาติ (ศุภลักษณ์ สนธิชัย : 73)

วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาความเป็นมาของความหมายของหอบูชาฟ้าเทียนถานในวิถีชีวิตคนจีน ทำให้ทราบว่าหอบูชาฟ้าเทียนถานนับเป็นกลุ่มสิ่งปลูกสร้างสำคัญที่ยังคงสภาพความสวยงาม ขนาดใหญ่โตและสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของจีนในปัจจุบัน โดยมีชื่อเสียงไปทั่วโลกด้วยการตกแต่งที่สง่างามซึ่งไม่เพียงแต่เป็นอัญมณีเม็ดงามที่ประดับในประวัติศาสตร์ปดยกรรมจีนเท่านั้น หากยังเป็นสิ่งล้ำค่าในประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมของโลกอีกด้วยที่สะท้อนให้เห็นหลักปรัชญาจีนโบราณ ในเรื่องของการสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด "ดิน" กับ "ฟ้า" ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้มีบทบาทสำคัญที่ทำให้หอบูชาฟ้าเทียนถานถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ขององค์จักรพรรดิในสมัยอดีต

แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการปกครองที่เปลี่ยนแปลงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ความหมายของหอบูชาฟ้าเทียนถานนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ที่ทำให้การประกอบกิจกรรมของ

ผู้ปกครองยุคศักดินาต้องถูกตัดทิ้งออกไปทั้งหมด อีกทั้งการศึกษาในสังคมที่สูงขึ้นในปัจจุบัน ยังเป็นการกระตุ้นให้บรรยากาศทางวิชาการแผ่ขยายไปทั่ว ทำให้นักปกครองทั้งหลายไม่สามารถนำหลักความคิด ความเชื่อ โบราณ มาใช้ในการปกครองประชาชนได้เหมือนในอดีตอีกต่อไปดังจะเห็นได้ว่า ความหมายและความสำคัญของหอนูชาฟ้าเทียนถาน ได้ถูกลดทอนลง จากที่เป็นพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ขององค์จักรพรรดิ เหลือเพียงสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับคนทั่วไปเท่านั้น

บรรณานุกรม

ทีมงานด้วย'ตูน. **ปฐมพีม้งกรของฮ่องเต้**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ :บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น,2550.

ปาลิดา พิมพ์ะกร. **ซันเดย์ออฟเตอร์นูน ในปักกิ่งและเซียงไฮ้**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ :ซันเดย์
ออฟเตอร์นูน,2555.

วริษฐ์ ลิ้มทองกุล. **The Global Link** จากบางกอกถึงปักกิ่ง.พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ :แมนเนเจอร์
คลาสสิก, 2547.

ปกรณัฒิมปนูสรณ์. **ธรรมะขงจื้อ : สอนคนให้เป็นคน**. พิมพ์ครั้งที่3.กรุงเทพฯ : 2551

ศรีัญญา อรุณขจรศักดิ์, ค.ร. **การขัดเกลาจริยธรรมในปรัชญาของหวังหยังหมิง**. พิมพ์ครั้งที่1.
กรุงเทพฯ : 2550.

สุภลักษณ์ สนธิชัย. **100มรดกโลก 100 World Heritage Travel Around The World**. พิมพ์ครั้งที่1.
กรุงเทพฯ : บริษัท อทิตตา พับลิเคชั่น จำกัด,2554.